

AİLE REHBERİ · AFAZİLİ BİREYLERİN YAKINLARI

Afazili bir yakınla iletişim: aile için ipuçları

İnme ya da beyin hasarı sonrasında afazisi olan bir yakınla günlük konuşmaları kolaylaştıran pratik öneriler ve aile üyesinin kendi desteği.

Mete Orçun Bayrakdar, Uzman Dil ve Konuşma Terapisti · 16 Eylül 2026

Bu rehber kimin için?

Afazisi olan bir yakınıyla her gün konuşan aile üyeleri ve bakım verenler için hazırlandı. Afazi, beyin hasarından sonra ortaya çıkan edinilmiş bir dil bozukluğudur ve en sık nedeni inmedir. Buradaki öneriler günlük konuşmaları kolaylaştırmayı amaçlar.

Afazi neyi etkiler, neyi etkilemez?

Afazi kelime bulmayı, konuşulanı anlamayı, okumayı ve yazmayı etkiler. Zekâ kaybı değildir. Dil ve düşünme birbiriyle bağlantılı ama ayrı becerilerdir. Afazinin varlığı tek başına bilişsel bir bozukluk olduğunu göstermez (American Speech-Language-Hearing Association [ASHA], t.y.). Kişinin zorlandığı şey çoğu zaman düşünmek değil, düşündüğünü dile dökmektir. Afazinin türleri ve seyri afazi nedir? yazısında anlatılıyor.

Konuşmaya başlamadan önce

Aşağıdaki hazırlıklar konuşmayı kolaylaştırır (Stroke Association, t.y.):

- Televizyon ve radyo gibi arka plan seslerini kapatın.
- Telefonları kaldırın, karşılıklı oturun ve göz teması kurun.
- Kişinin dinç olduğu bir saati seçin, yorgunluk öğleden sonra artabilir.
- Kalem ve kâğıdı yanınızda bulundurun.
- Fotoğraf, takvim ya da dergi gibi konuşmayı destekleyecek şeyleri hazır tutun.
- Kalabalık sohbetlerde aynı anda tek kişinin konuşmasını sağlayın.

Konuşurken

- Kısa ve yalın cümleler kurun (National Institute on Deafness and Other Communication Disorders [NIDCD], 2025).
- Önemli kelimeleri tekrarlayın ya da yazın.
- Bir yetişkinle konuşur gibi konuşun, sesinizi ve sözlerinizi çocuklaştırmayın.
- Söylemesi için zaman tanıyın, sessizliğe izin verin.
- Cümlesini onun yerine tamamlamayın ve sözünü kesmeyin.
- Evet-hayır ile ya da iki seçenekle yanıtlanabilecek sorular sorun (ASHA, t.y.).
- Jest, çizim, yazı ve fotoğraf gibi her iletişim yolunu destekleyin.
- Konuşmasını düzeltmeyin.
- Anlamadığınızda anlamış gibi yapmayın, anladığınızı birlikte kontrol edin (Stroke Association, t.y.).

Kelime bulamadığında

Kelime ararken şu yollar denenebilir (Stroke Association, t.y.):

- Kelimeyi yazmasını ya da ilk harfini göstermesini isteyin.
- Çizmesini ya da işaret etmesini önerin.
- Kelimenin çevresinden anlatmasını isteyin.
- Varsa iletişim defterini kullanmasını destekleyin.
- Acele ettirmeyin, birkaç saniye bekleyip yardım isteyip istemediğini sorun.

Günlük hayatta

- Kişiyi sohbetlere ve aile kararlarına katın (NIDCD, 2025).
- Fikrini sorun, özellikle kendisini ilgilendiren konularda.
- Kişi yerine konuşmayın, yeni tanıştığı kişilerle onu tanıştırın (Stroke Association, t.y.).
- Başlangıçta telefonlara bakmak gibi desteklerde bulunabilirsiniz, iletişimi düzeldikçe bağımsızlığını destekleyin.
- Çok konuşmayı gerektirmeyen ortak etkinlikler bulun, yemek yapmak ya da bilinen bir oyun oynamak gibi.
- Hekim görüşmelerinde konuşulanları yazıp sonradan birlikte gözden geçirin.
- Afazi gruplarına ve topluluk etkinliklerine katılmasını destekleyin (NIDCD, 2025; ASHA, t.y.).

Kendi desteğinizi de gözetin

İletişimin zorlaşması aile üyelerini de yorar. Kendi iyiliğinizi gözetmek ve benzer durumdaki kişilerle konuşmak yardımcı olabilir (Stroke Association, t.y.). Dil ve konuşma terapisti, iletişim ortağı eğitimini aile üyeleriyle birlikte planlayabilir. Güncellenmiş bir sistematik derlemede incelenen 25 çalışmanın tamamı iletişim ortağı eğitiminden sonra olumlu değişiklik bildirmiştir. Derleme, kronik afazide iletişim ortağı eğitiminin uygulanmasını önerir (Simmons-Mackie vd., 2016).

Ne zaman bir uzmana başvurmalı?

Konuşmanın ya da anlamanın aniden bozulması inme belirtisi olabilir. Yüzde kayma, kolda güçsüzlük ya da yutma güçlüğü eşlik ediyorsa vakit kaybetmeden 112 aranmalıdır.

Aşağıdaki durumlarda bir dil ve konuşma terapistinden değerlendirme alınması düşünülebilir:

- Taburculuktan sonra konuşma, anlama, okuma ya da yazma güçlükleri sürüyorsa
- Kişi ya da ailesi iletişimle ilgili yeni hedefler belirlemek istiyorsa
- İnmenin üzerinden aylar geçmiş olsa bile iletişim güçlüğü günlük hayatı kısıtlıyorsa
- Ailenin evde kullanabileceği iletişim yollarına ihtiyaç duyuluyorsa

Dil güçlüğü belirgin bir olay olmadan aylar içinde yavaş yavaş başladıysa önce nöroloji hekimine başvurulması gerekir. Değerlendirme ve terapi süreci afazi sayfasında, inmeden sonra görülebilen diğer konuşma sorunları inme sonrası konuşma bozuklukları yazısında anlatılıyor.

KAYNAKLAR

American Speech-Language-Hearing Association. (t.y.). *Aphasia* [Practice portal]. <https://www.asha.org/practice-portal/clinical-topics/aphasia/>

National Institute on Deafness and Other Communication Disorders. (2025, 16 Nisan). *Aphasia*. <https://www.nidcd.nih.gov/health/aphasia>

Simmons-Mackie, N., Raymer, A., & Cherney, L. R. (2016). Communication partner training in aphasia: An updated systematic review. *Archives of Physical Medicine and Rehabilitation*, 97(12), 2202–2221.e8. <https://doi.org/10.1016/j.apmr.2016.03.023>

Mete Orçun Bayrakdar, Uzman Dil ve Konuşma Terapisti · Liya Psikolojik Danışmanlık Merkezi, 1953. Sokak No: 8, Ümitköy, Çankaya / Ankara · 0530 948 55 32 · metebayrakdar@gmail.com

Bu rehber genel bilgilendirme amacı taşır. Bireysel değerlendirme, tanı veya bir sağlık profesyonelinin görüşünün yerine geçmez. Güncel sürüm: ankaradilterapisi.com/kaynaklar/afazili-bireyle-iletisim/ · 16 Eylül 2026